

CO ZAŘÍDIT PO ÚMRTÍ BLÍZKÉHO

Období po úmrtí blízkého člověka není jen dobou truchlení a zvykání si na novou realitu, zároveň je třeba řešit mnoho neodkladných úředních záležitostí. Nabízíme základní informace, které vám mohou pomoci se v nové situaci zorientovat, a usnadnit vám tak nelehké období po smrti blízkého.

Po smrti blízkého člověka je třeba řešit řadu záležitostí ve věcech pohřbu, pobírané sociální podpory, dokladů zemřelého nebo přepisu smluv. Pozůstalým též může vzniknout nárok na výplatu sirotčího či vdovského nebo vdoveckého důchodu. Majetek a případné dluhy zemřelého se stávají předmětem dědického řízení.

Pohřeb

Způsob rozloučení s naším blízkým může mít mnoho podob a záleží především na přáních zesnulého a jeho nejbližších, jak se se zemřelým rozloučí. Zacházení s lidskými ostatky má nicméně svá pravidla a v souvislosti s úmrtím blízkého a rozloučením se s ním je třeba řešit řadu úředních i praktických záležitostí.

Pohřební služba

Zajištění odvozu těla zesnulého a sjednání pohřbu by měly být provedeny **do 96 hodin od oznámení úmrtí**. Výběr pohřební služby, která zajistí odvezení těla zesnulého a další potřebné kroky, náleží pozůstalým. Přivolaný lékař nesmí dělat žádné pohřební službě reklamu, tedy ani nějakou konkrétní službu doporučovat. Pouze v případě, kdy je lékařem provádějícím ohledání těla nařizována pitva, kontaktuje pohřební službu lékař; převoz těla k pitvě je v takovém případě úkonem hrazeným ze zdravotního pojištění. Pozůstalí by měli od přivolané pohřební služby obdržet informaci, kam bude tělo k pitvě odvezeno. I v tomto případě mají pozůstalí následně právo zvolit si sami pohřební službu, která tělo zesnulého po provedení pitvy převezme a zajistí další kroky. Pohřební služby obvykle mívají nonstop telefonní linku a rovněž odvoz zesnulých provádějí nonstop, mohou tedy přijet i v noci. Vždy záleží, jak se s vybranou pohřební službou pozůstalí domluví. Odvoz těla lze odložit a počkat na příbuzné či známé, kteří by se chtěli se zesnulým rozloučit – v takovém případě je dobré pohřební službě jasně sdělit, kdy si pozůstalí přejí, aby pracovníci služby přijeli. Pokud je zemřelý hodně vysoký nebo obézní, je vhodné to pohřební službě již při zavolání sdělit. Při odvozu těla předávají pozůstalí pohřební službě část listu o prohlídce zemřelého a se zaměstnanci pohřební služby se domlouvají na dalším postupu ohledně domluvy pohřbu.

Praktické informace o organizaci pohřbu

Pro sjednání pohřbu je třeba mít s sebou:

- ***svůj platný doklad totožnosti,***
- ***průkaz totožnosti zesnulého,***
- ***rodný a oddací list zesnulého, pokud jsou pozůstalým k dispozici.***

Některé pohřební služby v rámci svých služeb nabízejí následné vyřízení úředních záležitostí spojených s úmrtím na matrice nebo ve zdravotní pojišťovně, není to však pravidlem a někdy je proto nutné, aby úřední záležitosti obstarali sami pozůstalí.

Jaké služby mohou pohřební ústavy nabízet?

- *smuteční obřady*
- *zpopelnění zesnulého*
- *převozy zesnulých z místa úmrtí po celé ČR i ze zahraničí*
- *uložení do hrobu, včetně církevního pohřbu*
- *zařízení vystavení úmrtního listu*
- *uložení urny*
- *vsyp nebo rozptyl popela na pietních loučkách*
- *zajištění veškerých náležitostí spojených s úmrtím – zejména květinové dary, smuteční oznámení, výběr hudby*
- *možnost sjednání pohřbu doma*
- *platby na splátky*
- *doplňující služby (např. kosmetické úpravy zesnulého, uložení do hlubokomrazícího boxu)*

Při sjednávání pohřbu se v zásadě nabízejí dvě základní varianty pohřbení:

- *zpopelnění bez obřadu: Jedná se pouze o zpopelnění ostatků zemřelého bez smutečního obřadu.*
- *pohřbení s obřadem: Pohřeb zahrnuje smuteční obřad v obřadní síni či v kostele a následné zpopelnění či uložení ostatků do země či hrobky.*

Je třeba počítat s tím, že je při sjednávání pohřbu obvykle potřeba uhradit na místě alespoň zálohu. Objednavatel pohřbu by měl mít na zřeteli, že zákazníkem je on a náklady spojené s pohřbem bude rovněž platit on. Není proto třeba nechat si od pohřební služby vnutit úkony, hudbu či obřadnosti, se kterými není v souladu. V případě úmrtí manžela/manželky, druha/družky nebo dítěte má pozůstalý v zaměstnání právo na dva dny placeného volna a další jeden den placeného volna na pohřeb. Nárok na jeden den placeného volna na pohřeb vzniká též v případě úmrtí rodičů, sourozenců, prarodičů, tchána/tchýně, švagra/švagrové, nebo snachy/zetě, na jeden den placeného volna navíc má pak případně nárok pozůstalý, který je vypravitelem pohřbu. Nárok na jeden den placeného volna vzniká pro pozůstalého i v případě, kdy dojde k úmrtí jiné osoby, pokud tato osoba žila s pozůstalým v jedné domácnosti. Potvrzení o účasti na pohřbu vydává pro potřebu zaměstnavatele pohřební služba.

Smuteční oznámení

Úmrtí bývá obvykle oznámeno prostřednictvím parte, v němž bývá zahrnuta i informace o konání pohřebního obřadu. Pohřební služby mají zpravidla v nabídce řadu vzorových parte, některé služby nabízejí možnost vytvoření vlastního smutečního oznámení dle zakázky pozůstalých. Smuteční oznámení nicméně nemusí být součástí služeb poskytovaných pohřební službou. Pozůstalí stejně tak mohou parte vytvořit sami nebo pro jeho tvorbu využít některou z online aplikací.

Smuteční obřad

To, jak bude smuteční rozloučení se zesnulým probíhat, vždy záleží na domluvě pozůstalých s pohřební službou, která obřad zajišťuje. Součástí slavnostního rozloučení ve smuteční síni obvykle bývá reprodukováná nebo živá hudba, případně proslovy obřadníka či příbuzných. Je dobré vědět, že i na obřad v obřadní síni v krematoriu lze pozvat kněze či jakéhokoliv jiného řečníka. Projev takového člověka bývá osobnější a pozůstalým může vyhovovat více, než formalizovaný projev profesionálního obřadníka krematoria. Obřad rozloučení se zesnulým nemusí proběhnout v obřadní síni krematoria nebo na veřejném pohřebišti, i když je to nejběžnější. Obřad je možné uspořádat například v domluveném kostele nebo jiném prostoru (například oblíbeném místě zesnulého) — pohřební služba zajistí, aby byla rakev s ostatky zesnulého na daném místě v určenou hodinu, a po domluveném obřadu zajistí převoz rakve do krematoria nebo na vybrané veřejné pohřebišť. Květiny a věnce, které byly objednány k pohřbu nebo přineseny dalšími účastníky pohřbu, lze po obřadu odvézt.

Kremace

V současnosti je nejčastějším způsobem nakládání s ostatky zemřelého jejich zpopelnění (kremace). Urna s popelem je následně předána pozůstalému, který vypravuje pohřeb. Urnu je možné uložit na hrobovém místě, v kolumbáriu, ale například i doma. Rovněž je možné nechat popel rozptýlit na tzv. rozptylové loučce, nebo vsypat do připravené jamky na vsypové loučce na veřejném pohřebišti. Některé hřbitovy nabízejí vsyp popela ke kořenům stromu, zasazení pamětního stromu či další alternativní způsoby pohřbu. Se souhlasem majitele pozemku je rozptyl popela možný i na veřejných místech, například v přírodě nebo do vybrané vodní plochy. Existují i další způsoby, jakými lze s popelem zemřelého zacházet, jako je například výroba šperků vyrobených z popela zemřelého. Pokud k vyzvednutí urny nedojde, má pohřební služba povinnost ji uchovat po dobu jednoho roku. Poté bývá popel vsypán na společné pohřebišť.

Pohřeb s uložením do země

Uložení do země patří k nejstarším způsobům pohřbívání, dnes bývá často spojeno s církevním obřadem. Uložení těla zesnulého do země nebo do hrobky je možné pouze na k tomu určených veřejných nebo neveřejných pohřebišťích.

Sociální pohřeb

Sociální pohřeb bývá zajištěn ze strany obce, na jejímž území došlo k úmrtí, v případě, kdy žádá fyzická ani právnická osoba do 96 hodin po oznámení úmrtí nesjedná pohřbení zemřelého. Možnost sociálního pohřbu tak bývá využívána v případě, kdy zemřel člověk, který neměl žádné blízké osoby, nebo v případě, kdy se blízcí zemřelého nacházejí ve složité sociální situaci a na úhradu nákladů spojených s vypravením pohřbu nemají finanční prostředky. K zajištění pohřbení obcí se nevyžaduje souhlas osob blízkých zemřelému, na druhou stranu to však předpokládá, že obec aktivně hledala a nenalezla jiného vhodného vypravitele pohřbu. V případě vypravení sociálního pohřbu má obec právo na úhradu nákladů na pohřbení vůči dědicům zemřelého. Pokud dojde k situaci, kdy pozůstalí po obci, která zemřelému vypravila sociální pohřeb, následně vyžadují vydání ostatků zemřelého, může obec podmiňovat vydání ostatků úhradou nákladů na pohřeb ze strany pozůstalých. Bez úhrady nákladů nemají pozůstalí na vydání ostatků nárok a nemohou vydání na obci vymáhat.

Pohřebné

Pohřebné je sociální dávkou náležící buď osobě, která vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti, nebo osobě, která vypravila pohřeb rodiči nezaopatřeného dítěte, a to za podmínky, že zemřelá osoba měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR (nezjišťuje se v případě mrtvě narozeného dítěte). Aktuální výše pohřebného je uvedena na webu Ministerstva práce a sociálních věcí. Žádost o pohřebné se vyřizuje na úřadu práce v místě bydliště žadatele. Splňuje-li podmínky nároku na pohřebné více osob, je dávka vyplácena jen jednou, a to osobě, která uplatní nárok na dávku jako první.

Doklady, které je třeba k žádosti o pohřebné doložit:

- **průkaz totožnosti žadatele**
- **úmrtní list zesnulé osoby**
- **rodný list dítěte**
- **potvrzení dokládající nezaopatřenost dítěte (potvrzení o studiu, potvrzení o zdravotním stavu nezaopatřeného dítěte, potvrzení o neschopnosti soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc či úraz, potvrzení o vedení v evidenci ÚP pro uchazeče o zaměstnání po skončení povinné školní docházky do 18 let věku nebo rozhodnutí o přerušení studia na VŠ v souvislosti s těhotenstvím, porodem či rodičovstvím)**
- **fakturu za vypravení pohřbu (vydá pohřební služba),**
- **doklad o zpopelnění nebo uložení do hrobu (vydá pohřební služba)**

Co zařídit na úřadech

Po úmrtí blízkého je třeba věnovat pozornost povinnostem spojeným s pobíranou sociální podporou, doklady zemřelého či jeho podnikáním. Rovněž je třeba řešit záležitosti ohledně jeho zaměstnání, financí, přepisu smluv nebo přechodu nájmu.

Zde naleznete základní informace, které vám pomohou zorientovat se v tomto nelehkém období.

Úmrtní list

Úmrtní list je dokument dokládající úmrtí, který vystavuje matrika v místě úmrtí zemřelého. Příslušnou matriku o úmrtí uvědomí lékař, který provedl ohledání těla zemřelého, a to zasláním příslušné části listu o prohlídce zemřelého. Matrika posléze vystaví úmrtní list do 30 dnů ode dne, kdy list o prohlídce zemřelého obdrží, a uvědomí o úmrtí ČSSZ a zdravotní pojišťovnu.

Úmrtní list je následně potřeba k řešení většiny úředních záležitostí spojených s úmrtím, jež jsou popsány níže. Obvykle je úmrtní list předáván tomu, kdo vypravuje pohřeb, po domluvě s matrikou je možné jej vyzvednout osobně, nebo je zaslán poštou do vlastních rukou. K vyzvednutí úmrtního listu je potřeba mít s sebou doklad totožnosti (občanský průkaz nebo cestovní pas) a případně též doklad dokazující vztah k zemřelému (rodný list, oddací list). Pokud úmrtní list potřebují k vyřízení svých práv a povinností další osoby, je možné nechat si od příslušné matriky za poplatek vystavit druhopis úmrtního listu.

Po zápisu úmrtí matrika oznamuje úmrtí příslušnému soudu dle místa trvalého bydliště zemřelého. Tento soud pak určí notáře, který bude mít na starosti dědické řízení.

Zaměstnání

Pokud byl zemřelý zaměstnancem, je vhodné o jeho úmrtí co nejdříve informovat zaměstnavatele. Úmrtím pracovní poměr zemřelého zaniká a zaměstnavatel má následně povinnost jej odhlásit ze sociálního a zdravotního pojištění. Zároveň je zaměstnavatel povinen vystavit pro potřeby pozůstalých potvrzení o zdanitelných příjmech a evidenční list důchodového pojištění, potřebný pro vyřízení případného vdovského/vdoveckého nebo sirotčího důchodu.

Nevyplacená mzda, náhrada mzdy za nevyčerpanou dovolenou, ale například i dávky nemocenské jsou takzvanými peněžitými právy. Do výše odpovídající trojnásobku průměrného měsíčního výdělku postupně přecházejí na manželku či manžela, případně na děti a rodiče zemřelého, a to pokud se zemřelým žili ve společné domácnosti.

V takovém případě může být odpovídající částka vyplacena zaměstnavatelem přímo příslušnému pozůstalému a není zahrnuta do dědického řízení. Pokud žádný z těchto pozůstalých po zemřelém není, stává se daná částka předmětem dědického řízení.

Naopak peněžitá práva zaměstnavatele vůči zesnulému zaměstnanci z většiny zanikají. Výjimku tvoří pouze práva, o kterých bylo pravomocně rozhodnuto, práva na náhradu škody úmyslně způsobené zaměstnancem a práva zaměstnavatele, která před svou smrtí zaměstnanec písemně uznal.

Starobní a invalidní důchod

Úmrtí člověka, který pobíral starobní nebo invalidní důchod, oznamuje České správě sociálního zabezpečení matrika, která vystavila úmrtní list, a to do dvou týdnů po zápisu do matrice.

Pokud se důchodce v daném měsíci dožil alespoň stanoveného dne splatnosti důchodu, vzniká v příslušném měsíci nárok na důchod v plné měsíční výši. Pokud se však zemřelý dne splatnosti důchodu nedožil (třeba o jediný den), splátka důchodu v daném měsíci již nenáleží.

Pokud byl důchod vyplacen na účet a je na něm dostatek peněžních prostředků, banka na žádost ČSSZ již nenáležející splátku důchodu vrátí. V případě, že na účtu zemřelého není dostatečný zůstatek a právo disponovat s peněžními prostředky na něm má jiná osoba, je tato osoba povinna již nenáležející částky důchodu vrátit. Pokud důchod manželky či manžela chodil na účet zemřelého manžela/manželky, je vhodné založit nový účet a na ČSSZ vyplnit žádost o změnu výplaty peněz na tento nový účet.

Podrobné informace k výplatě důchodu v případě úmrtí příjemce důchodu lze nalézt na webu ČSSZ, případně lze ČSSZ kontaktovat prostřednictvím call centra na čísle 800 050 248 nebo situaci řešit přímo na některé z poboček ČSSZ.

Příspěvek na péči

Pokud zemřelý pobíral nebo i jen požádal o příspěvek na péči, je nutné, aby pečující uvedený v žádosti o příspěvek jeho úmrtí oznámil příslušné krajské pobočce Úřadu práce, a to do osmi dnů od úmrtí. Obvykle stačí tuto událost oznámit e-mailem a po obdržení úmrtního listu dodat na úřad jeho kopii.

Pokud žadatel zemře ještě před tím, než byl příspěvek na péči přiznán, nárok na výplatu nepropadá, nýbrž přechází na osobu či instituci, která žadateli poskytovala péči a byla uvedena v oznámení o poskytovateli pomoci. Tento přechod nároku na dávku po úmrtí žadatele však platí pouze v případě, že už bylo v rámci řízení před úmrtím žadatele provedeno sociální šetření, tj. proběhla

návštěva sociální pracovníce/sociálního pracovníka z úřadu práce v domácnosti žadatele.

Stane-li se, že zemře příjemce již přiznaného příspěvku na péči před tím, než je mu vyplacena dávka za konkrétní měsíc, přechází automaticky výplata nevyplacené dávky rovněž na uvedeného poskytovatele pomoci.

Dlouhodobé ošetřovné

V případě, že někdo z blízkých o zemřelého pečoval v domácím prostředí a čerpal dlouhodobé ošetřovné, je potřeba ukončení péče oznámit Okresní správě sociálního zabezpečení (OSSZ) a zaměstnavateli. Slouží k tomu dva tiskopisy.

Tiskopis *Rozhodnutí o potřebě dlouhodobé péče, II. díl – Průkaz (legitimace) ošetřované osoby/Rozhodnutí o ukončení potřeby dlouhodobé péče* by měl pečující mít u sebe od doby, kdy bylo o potřebě péče rozhodnuto (začal čerpat dlouhodobé ošetřovné). Tento díl pečující předá praktickému nebo ošetřujícímu lékaři zemřelého, který do tohoto průkazu vyznačí datum ukončení potřeby péče a datum rozhodnutí a odešle jej ČSSZ, a to nejpozději třetí pracovní den následující po dni, v němž bylo rozhodnutí vydáno.

Tiskopis **Potvrzení o trvání/rozhodnutí o ukončení potřeby dlouhodobé péče** (pro účely výplaty dávky dlouhodobého ošetřovného) má k dispozici lékař, který vyplní v části A datum, ke kterému skončila potřeba péče, a předá pečujícímu.

Pečující vyplní část B a předá tiskopis zaměstnavateli; ten vyplní část C tiskopisu a vše předává OSSZ. Osoby dobrovolně nemocensky pojištěné (OSVČ) předávají tiskopis příslušné OSSZ.

Přepis změny stavu v občanském průkazu

Rodinný stav nepatří mezi povinně zapisované údaje v občanském průkazu. V případě uvedení rodinného stavu v občanském průkazu končí platnost průkazu ovdovělého člověka 45 dní od úmrtí manžela nebo manželky. Požádat o výměnu občanského průkazu je třeba do 15 dnů od konce platnosti průkazu stávajícího.

Zápis změny stavu v občanském průkazu provádí oddělení osobních dokladů na kterémkoliv obecním úřadě s rozšířenou působností. S sebou je potřeba mít dosavadní občanský průkaz a úmrtní list zemřelého manžela nebo manželky.

Co dělat s doklady zemřelého

Občanský průkaz zesnulého se obvykle předává pohřební službě, která zajišťuje odvoz těla zemřelého, a ta jej poté odevzdává příslušné matrice. Pokud nemá objednatel pohřbu v době odvozu těla občanský průkaz zemřelého k dispozici, odevzdává jej následně sám na jakémkoliv obecním úřadě obce s rozšířenou působností. Stejně tak se na jakémkoliv obecním úřadě obce s rozšířenou působností odevzdává cestovní pas zemřelého. Řidičský průkaz zesnulého by měl být předán obecnímu úřadě obce s rozšířenou působností dle místa obvyklého bydliště zemřelého. Průkaz zdravotní pojišťovny stačí zneplatnit například jeho přestřížením nebo jej lze odevzdat na pobočce příslušné zdravotní pojišťovny.

Nájem nemovitosti

Jestliže se jedná o společný nájem, tj. nájemní smlouva byla psána na zemřelého spolu s pozůstalým, stává se výlučným nájemcem bytu nájemce pozůstalý. Pokud byla nájemní smlouva vedena pouze na zemřelého, bude nájem bytu pokračovat jen v případě, že dojde k přechodu nájmu. Nájem může přejít pouze na osobu, která v době úmrtí žila se zemřelým v nájemním bytě a která zároveň nemá jiný byt (vlastní, družstevní nebo nájemní). K přechodu nájmu není zapotřebí souhlasu pronajímatele, jestliže novým nájemcem má být manžel, partner, rodič, sourozenec, zeť, snacha, dítě nebo vnuk původního nájemce. Po přechodu na jinou osobu může nájem za původně stanovených podmínek trvat maximálně dva roky od úmrtí původního nájemce. Jedná-li se o nájem sjednaný na dobu určitou, skončí nájemní vztah uplynutím sjednané doby, i zde však nejpozději uplynutím dvou let. Pokud je nový nájemce nezletilý, trvá nájem do jeho dvaceti let věku, jedná-li o člověka staršího sedmdesáti let, zůstává zachována doba nájmu sjednaná v původní smlouvě.

Jestliže nájem nepřešel na žádného člena nájemcovy domácnosti, přechází práva a povinnosti z nájmu bytu na dědice. Pronajímatel může dědicům nájem vypovědět bez uvedení důvodu s dvouměsíční výpovědní dobou do tří měsíců poté, co se dozvěděl, že nájemce zemřel. Za stejných podmínek mohou nájem vypovědět také dědici — učinit by tak měli rovněž do tří měsíců poté, co se dozvěděli, že nájemce bytu zemřel a kdo je dědicem, nejpozději však do šesti měsíců od smrti nájemce.

Účty, hypotéky a pojištění

Smrtí majitele účtu nezaniká ani smlouva o běžném účtu, ani smlouva o vkladovém účtu. Banka i po smrti majitele účtu pokračuje v přijímání peněz a provádění platebních transakcí na základě příkazů, které jí dal majitel účtu za svého života, a zastaví pouze platební transakce, u kterých majitel účtu výslovně stanovil, že v nich po jeho smrti nemá banka pokračovat.

Doložit smrt majitele účtu mohou bance buď pozůstalí úmrtním listem, nebo tak učiní notář, který ji musí kontaktovat v rámci dědického řízení. Oprávnění nakládat s penězi na účtu má majitel účtu a ten, komu dal majitel účtu dispoziční oprávnění (tj. byl majitelem k nakládání s finančními prostředky na účtu zmocněn). Pokud však disponující osoba nespadá do okruhu dědiců (což se může stát například u partnerky/partnera zemřelého), bude vyzvána k vrácení peněz, které použila. Pokud tato osoba dědičkou/dědicem je, pak se bude dělit o zůstatek na účtu s ostatními dědici.

Může se stát, že i v případě společně využívaného účtu zůstane pozůstalý manžel/manželka bez přístupu k financím, pokud je účet v rámci dědického řízení zablokován. Takovou situaci je třeba řešit s notářem, který má na starosti dědické řízení. Zákon naštěstí myslí i na situace, kdy pozůstalý disponentem není, a zřídil možnost ustanovení takzvaného správce pozůstalosti.

Pokud důchod manželky či manžela chodil na účet zemřelého manžela/manželky, je vhodné založit nový účet a na ČSSZ vyplnit žádost o změnu výplaty peněz na tento nový účet.

Splátky hypotéky pokračují i po smrti zůstavitele (majitele účtu), a to na základě příkazu, který zadal za svého života. Není přitom rozhodující, zda je nemovitost, na které je v souvislosti s hypotečním úvěrem zástavní právo, předmětem dědického řízení. Je tedy třeba zajistit, aby byl na účtu, ze kterého se hypotéka splácí, dostatek hotovosti. V případě, že tomu tak není, musí ve splácení hypotečního úvěru pokračovat spoludlužník, někdo z případných dědiců nebo správce dědictví, je-li ustanoven. Vždy je třeba postupovat v součinnosti s bankou, které je třeba úmrtí dlužníka nahlásit a doložit je úmrtním listem, a s přiděleným notářem. Pokud měl zemřelý uzavřené pojištění schopnosti splácet hypotéku, může být celý dluh nebo jeho část uhrazen z něho.

Banky bývají v těchto případech vstřícné a lze se s nimi domluvit například na nižších splátkách nebo na tom, že bude hypotéka splácena z účtu jiné osoby.

Penzijní připojištění úmrtím pojištěnce zaniká a naspořené peníze připadnou osobám, které jsou uvedeny ve smlouvě. Pokud zemřelý ve smlouvě žádnou osobu neurčil, stává se celá naspořená částka součástí dědického řízení. Na vypořádání penzijního připojištění mají penzijní společnosti ze zákona tři měsíce, zpravidla je však vyřízení rychlejší. Pokud měl zemřelý uzavřeno životní pojištění, peníze z něj získávají osoby uvedené ve smlouvě. K výplatě je třeba podat příslušné pojišťovně žádost a doložit úmrtní list.

Věnovat pozornost je dobré i smlouvám týkajícím se pojištění majetku, domu nebo domácnosti — úmrtím osoby, která smlouvy uzavírala, mohou tyto smlouvy pozbýt platnosti, a pro pojištění bude potřeba uzavřít s pojišťovnou novou smlouvu. Podmínky se v jednotlivých pojišťovnách a u různých pojišťovacích produktů liší. Proto lze doporučit kontaktovat pojistitele a trvání pojištění ověřit. Zároveň je možné, že pozůstalým vznikl úmrtím blízké osoby nárok na plnění z životního pojištění zemřelého.

Jinak je tomu u povinného ručení, které je vázáno na vozidlo a nikoliv na pojistníka. Vozidlo povinné ručení mít musí a povinnost pojištění hradit přechází na dědice ihned po úmrtí majitele vozu, tedy i v případě, že dědické řízení ještě nebylo zahájeno nebo stále probíhá. Pokud existuje více dědiců, pak tuto povinnost přebírá ten, který k ní byl ostatními dědici pověřen.

Ukončení nebo převod smluv s dodavateli služeb a energií

V případě, kdy měl zemřelý člověk uzavřené smlouvy na odběr plynu, elektřiny či vody, je třeba řešit jejich ukončení nebo převod na některého z pozůstalých. Konkrétní podmínky pro převod dané smlouvy je možné zjistit na webu nebo zákaznické lince příslušného dodavatele. Pro ukončení nebo převod smlouvy s dodavatelem služeb nebo energií bývá obvykle potřeba doložit úmrtí člověka, který měl s dodavatelem uzavřenou smlouvu, předložením úmrtního listu a znát například číslo zákaznické smlouvy nebo číslo odběrného místa či příslušného zařízení (elektroměr, plynoměr apod.).

Pokud měl zemřelý uzavřenou smlouvu s operátorem mobilních služeb, tato smlouva smrtí účastníka zaniká. Nemůže tedy docházet k tomu, že by práva a povinnosti vyplývající z účastnické smlouvy automaticky přecházela na oprávněné dědice zemřelého, a ti tak byli nuceni hradit vyúčtování za služby, které mnohdy ani nechtějí využívat. Dědici po zemřelém se tak musejí vypořádat pouze s případnými dluhy zemřelého vzniklými do dne jeho smrti, avšak operátor po nich nemůže požadovat úhradu služeb vystavených po prokázaném datu úmrtí. Je nicméně potřebné příslušného operátora o úmrtí zemřelého informovat a jeho úmrtí doložit — ideálně předložením úmrtního listu v kamenné prodejně operátora.

Převody majetku, např. nemovitostí, bankovních účtů, vkladních knížek, auta apod., se provádějí až po skončení dědického řízení.

Povinnosti po smrti podnikatele

Po úmrtí podnikatele jeho podnikání nebo jiná samostatná činnost zaniká, nicméně osoby, které mají dědický nárok, popřípadě jiné osoby stanovené v zákoně mohou v živnosti za podmínek stanovených živnostenským zákonem do ukončení dědického řízení pokračovat. Živnost samotná je předmětem dědického řízení a dědici dědí nejen majetek, ale i neuhrazené pohledávky a závazky.

Osoba spravující pozůstalost (dědic, správce pozůstalosti) je povinna podat do tří měsíců ode dne úmrtí podnikatele řádné daňové přiznání, a to za část zdaňovacího období přede dnem jeho smrti. Po dobu dědického řízení je následně třeba podávat daňová přiznání v řádných lhůtách; poslední přiznání se podává do 30 dnů ode dne skončení dědického řízení, a to za část zdaňovacího období, která uplynula do dne předcházejícího dni skončení dědického řízení.

Do třech měsíců ode dne úmrtí podnikatele je rovněž třeba jeho úmrtí nahlásit kterémukoliv živnostenskému úřadu a nahlásit též případné pokračování v živnosti ze strany dědice, resp. osoby spravující pozůstalost. Osoba, která hodlá v provozování živnosti pokračovat, musí být rovněž plně svéprávná a bezúhonná, případně musí splňovat zákonem požadovanou odbornou způsobilost. V opačném případě je povinna za sebe ustanovit odpovědného zástupce. Pokud byla živnost zděděna některým z dědiců a ten v ní chce pokračovat, má povinnost tuto skutečnost nahlásit živnostenskému úřadu a do třech měsíců od skončení dědického řízení si zřídit vlastní živnostenské oprávnění.

Po úmrtí podnikatele je třeba kontaktovat také jeho zdravotní pojišťovnu, které se podává přehled o výši daňového základu OSVČ. Příslušný formulář poskytuje daná zdravotní pojišťovna a měl by být podán do jednoho měsíce ode dne, kdy by mělo být podáno řádné daňové přiznání.

Úmrtí podnikatele je též vhodné oznámit ČSSZ a na příslušnou pobočku podat* Přehled o příjmech a výdajích OSVČ* za daný kalendářní rok (formulář je k dispozici je stažení na www.cssz.cz). Přehled o příjmech a výdajích mohou podat dědici nebo osoby uplatňující nárok na pozůstalostní důchod a na jeho základě lze získat i případný přeplatek pojistného.

Vdovský a vdovecký důchod

Po smrti manžela či manželky má pozůstalý nárok na vdovský či vdovecký důchod, pokud splní všechny nezbytné administrativní podmínky.

Vdovský (vdovecký) důchod náleží po dobu 1 roku od smrti manžela (manželky). Po registrovaném partnerovi či partnerce nárok na vdovský (vdovecký) důchod nevzniká. V případě, že vdova (vdovec) uzavře nové manželství, nárok na vdovský (vdovecký) důchod zaniká dnem uzavření nového manželství.

Podmínky pro získání vdovského/vdoveckého důchodu po uplynutí 1 roku:

Vdova (vdovec)

- **pečuje o nezaopatřené dítě,**
- **pečuje o dítě, které je závislé na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost), stupni III (těžká závislost), nebo stupni IV (úplná závislost),**
- **pečuje o svého rodiče nebo rodiče zemřelého manžela (manželky), který s ní(m) žije ve společné domácnosti a je závislý na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) nebo stupni IV (úplná závislost),**
- **je sama (sám) invalidní ve třetím stupni,**
- **dosáhla (dosáhl) alespoň věku o 4 roky nižšího, než činí důchodový věk pro muže stejného data narození nebo důchodového věku, je-li důchodový věk nižší. Bližší informace týkající se důchodového věku lze nalézt na stránkách ČSSZ.**

Dítětem se v tomto ohledu rozumí dítě mladší 26 let, které má po zemřelém nárok na sirotčí důchod, nebo dítě, které bylo v rodině zemřelého vychováváno, jde-li o vlastní (osvojené) dítě vdovy nebo bylo-li dítě aspoň jedním z manželů převzato do dne smrti manžela do trvalé péče nahrazující péči rodičů.

Obnova nároku na vdovský a vdovecký důchod

Nárok na vdovský nebo vdovecký důchod může znovu vzniknout tehdy, jestliže je některá z výše uvedených podmínek splněna do dvou let po zániku dřívějšího nároku na vdovský (vdovecký) důchod.

Výše důchodu

Vdovský (vdovecký) důchod se skládá ze dvou částí: ze základní a procentní výměry. Základní výměra je jednotná a stanovuje ji zákon o důchodovém pojištění. Výše procentní výměry vdovského (vdoveckého) důchodu činí polovinu procentní výměry starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, na který měl nebo by měl nárok manžel (manželka) v době smrti. Přesný výpočet výše vdovského (vdoveckého) důchodu provádí ČSSZ pouze v souvislosti s řízením o nároku na důchod.

Souběh vdovského/vdoveckého důchodu s jiným důchodem

Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního nebo invalidního důchodu a zároveň na výplatu vdovského (vdoveckého) důchodu, je vyplácen vyšší z těchto důchodů v plné výši a z druhého z důchodů se vyplácí polovina jeho procentní výměry; základní výměra z druhého důchodu se nevyplácí.

Žádost o vdovský/vdovecký důchod

Žádost o důchod je třeba podat na příslušné pobočce ČSSZ podle místa trvalého bydliště žadatele; se žadatelem ji sepisuje pracovník ČSSZ. Doklady, které je potřeba mít s sebou:

- **doklad totožnosti žadatele**
- **úmrtní list zemřelého manžela nebo manželky**
- **oddací list**
- **pro výplatu důchodu na účet je třeba předložit podepsaný a bankou potvrzený tiskopis Žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet v České republice – majitel účtu.**

Žádost o důchod lze podat i zpětně; výplata je v takovém případě přiznána od data vzniku nároku, přičemž nevyplacené splátky důchodu jsou zpětně dopláceny. Limitem pro výplatu důchodu je 5 let zpátky, poté nárok na výplatu jednotlivých splátek zaniká. Zákonná lhůta pro vyřízení žádosti o pozůstalostní důchod je 90 dní.

Pro podrobnější informace ohledně vdovského/vdoveckého důchodu se lze obrátit na call centrum České správy sociálního zabezpečení na tel. 800 050 248. Aktuální informace k pozůstalostním důchodům lze rovněž nalézt na webu ČSSZ.

Sirotčí důchod

Sirotčí důchod náleží v případě splnění zákonných podmínek nezaopatřenému dítěti, zemřel-li mu rodič, osvojitel nebo osoba, která o dítě pečovala na základě rozhodnutí soudu o svěřením dítěte do péče. Po zemřelém pěstounovi nárok na sirotčí důchod nevzniká.

Podmínky pro přiznání sirotčího důchodu

Nárok na sirotčí důchod vzniká nezaopatřenému pozůstalému dítěti tehdy, pokud byl zemřelý ke dni úmrtí poživitelem starobního či invalidního důchodu, nebo zemřel-li následkem pracovního úrazu. Nárok na sirotčí důchod dále vzniká i tehdy, splňoval-li zesnulý stanovenou dobu účasti na důchodovém pojištění:

- ***v případě osoby starší 28 let alespoň jeden rok účasti na důchodovém pojištění v uplynulých deseti letech přede dnem úmrtí,***
- ***v případě osoby starší 38 let alespoň dva roky účasti na důchodovém pojištění v uplynulých dvaceti letech přede dnem úmrtí.***

Do doby důchodového pojištění se v tomto ohledu nezahrnují náhradní doby pojištění, tj. musí se jednat o dobu výdělečné činnosti, z níž je odváděno sociální pojištění.

Za nezaopatřené dítě se pro účely posouzení nároku na sirotčí důchod považuje dítě do skončení povinné školní docházky a poté nejdéle do 26. roku věku, jestliže:

- ***se soustavně připravuje na budoucí povolání, tj. studuje,***
- ***se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost z důvodu nepříznivého zdravotního stavu.***

Po skončení povinné školní docházky se do 18. roku věku považuje za nezaopatřené i dítě, které je vedeno v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo při rekvalifikaci.

Za nezaopatřené dítě se nepovažuje dítě, které pobírá invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně.

Osvojením nebo rozhodnutím soudu o svěřením dítěte do péče nárok na sirotčí důchod zaniká.

Žádost o sirotčí důchod

Žádost o sirotčí důchod po zemřelém se podává na příslušné pobočce České správy sociálního zabezpečení v místě trvalého bydliště žadatele; se žadatelem ji sepisuje pracovník ČSSZ. V případě nezletilosti sirotka je žadatelem o sirotčí důchod jeho zákonný zástupce, případně opatrovník.

Doklady, které je třeba k žádosti předložit:

- ***úmrtní list zemřelého***
- ***rodný list osiřelého dítěte, popřípadě jiný doklad potvrzující vztah dítěte k zemřelé osobě (rozsudek o osvojení nebo svěřením dítěte do péče)***
- ***u dítěte, které ukončilo povinnou školní docházku, doklad prokazující jeho nezaopatřenost (potvrzení o studiu, doklad o nepříznivém zdravotním stavu, doklad o vedení dítěte v evidenci uchazečů o zaměstnání v případě dítěte mladšího 18 let)***
- ***pro výplatu důchodu na účet je třeba předložit podepsaný a bankou potvrzený tiskopis Žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet v České republice – majitel účtu***

Pokud zemřelý dosud nepobíral důchod, předkládá žadatel zároveň doklady potvrzující dobu účasti zesnulého na důchodovém pojištění.

Při podání žádosti o sirotčí důchod lze požádat ČSSZ o vyplacení záloh na důchod do doby, než bude pozůstalému dítěti důchod přiznán. Žádost o důchod lze podat i zpětně; výplata je v takovém případě přiznána od data vzniku nároku, přičemž nevyplacené splátky důchodu jsou zpětně doplácný. Limitem pro výplatu důchodu je 5 let zpátky, poté nárok na výplatu jednotlivých splátek zaniká. Zákonná lhůta pro vyřízení žádosti o pozůstalostní důchod je 90 dní.

Pro podrobnější informace ohledně sirotčího důchodu se lze obrátit na call centrum České správy sociálního zabezpečení na tel. 800 050 248. Aktuální informace ohledně pozůstalostních důchodů je možné najít také na webu ČSSZ.

Dědictví a dědické řízení

V rámci dědického řízení přechází pozůstalost po zemřelém na jeho dědice.

Zahájení dědického řízení

Dědické řízení zahajuje soud, není tedy nutné se o své dědické právo aktivně hlásit. Dědické řízení vede notář, kterého určí soud; vybrat si pro tento účel konkrétního notáře není možné. Odměnu notáře platí dědici, případně stát tehdy, kdy je dědictví předlužené. Představu o výši notářských poplatků si lze udělat prostřednictvím online kalkulačky.

Přidělený notář (tzv. soudní komisař) kontaktuje jednoho z dědiců (většinou toho, kdo zařizoval pohřeb), aby zjistil jmění zemřelého a okruh dalších dědiců. Pokud zemřelý sepsal závěť, vyzve notář na jejím základě tzv. vykonavatele závěti nebo správce pozůstalosti, aby se ujali své funkce.

Pro vyřízení dědictví není stanovena žádná časová lhůta. Standardní doba trvání dědického řízení je zhruba 4-6 měsíců od smrti zůstavitele, tj. člověka, jehož jmění je předmětem dědického řízení. Záleží ale na mnoha faktorech, například zda je od počátku známý počet dědiců nebo majetek zemřelého. Pokud dochází k neodůvodněným průtahům, je možné podat stížnost k předsedovi příslušného okresního soudu.

Nezanechal-li zemřelý žádný majetek patřící do pozůstalosti, soud dědické řízení zastaví. Zanechal-li zůstavitel majetek bez hodnoty nebo jen majetek nepatrné hodnoty, notář vydá zůstavitelův majetek tomu, kdo se postaral o pohřeb, jestliže s nabytím tohoto majetku vyslovil souhlas, a současně řízení zastaví.

Kdo je dědicem

Dědit lze na základě dědické smlouvy, závěti nebo ze zákona na základě tzv. dědických tříd. Dědická smlouva má přitom přednost před závětí a dědická smlouva a závěť mají vždy přednost před děděním ze zákona. V případě sepsání dědické smlouvy nebo závěti je nicméně třeba brát zřetel na práva tzv. nepominutelných dědiců, jimiž jsou děti, případně vnuci zemřelého, které zákon chrání více než jiné dědice.

Dědická smlouva

Dědická smlouva je jedním z tzv. pořízení pro případ smrti, které uzavírá za svého života takzva-

ný zůstavitel, tedy ten, o jehož majetek se v případě jeho úmrtí jedná, s potenciálním dědicem nebo dědici. Dědickou smlouvu může uzavřít pouze zletilá a plně svéprávná osoba a uzavřena musí být formou notářského zápisu.

Podpisem dědické smlouvy vyjadřuje dědic svoji vůli dědictví převzít; dědická smlouva zároveň slouží i pro případy, kdy se naopak dědicové svého dědictví chtějí vzdát.

Dědickou smlouvu nemůže zůstavitel jednostranně zrušit či odvolat, za svého života nicméně může se svým majetkem nadále volně nakládat. Dědickou smlouvou lze přitom ošetřit maximálně tři čtvrtiny pozůstalosti, jedna čtvrtina majetku se pak dědí buď na základě sepsané závěti, nebo podle zákona.

Závěť

Závěť je rovněž jedním z tzv. pořízení pro případ smrti. Je to jednostranný a odvolatelný projev vůle zůstavitele, tedy toho, kdo závěť sepisuje a o jehož jmění se jedná, jakým způsobem bude naloženo s jeho pozůstalostí po jeho smrti.

K tomu, aby závěť byla platná, musí být sepsána buď vlastní rukou zůstavitele, nebo za přítomnosti dvou svědků. Nejjistějším způsobem, jak zajistit, aby byla pozůstalost vypořádána skutečně podle vůle zůstavitele, je sepsání závěti u notáře formou notářského zápisu. Originál závěti totiž zůstává u notáře s tím, že notář může závěť také zapsat do elektronické evidence pořízení pro případ smrti.

Zůstavitel má právo svou závěť kdykoliv zrušit – to lze udělat prostým zničením daného dokumentu, písemným odvoláním, nebo výslovným prohlášením o odvolání závěti v přítomnosti dvou svědků. Za odvolání závěti se rovněž považuje, pokud ten, kdo závěť formou notářského zápisu sepsal, požádá příslušného notáře, aby mu závěť vydal zpět.

Dědictví ze zákona

Pokud není sepsána dědická smlouva ani závěť, dědí se ze zákona podle takzvaných dědických tříd. Zákon určuje posloupnost dědických tříd, kdy dědická třída s nižším číslem má vždy přednost před třídou s číslem vyšším. Dohromady takto zákon upravuje šest dědických tříd. V případě, kdy se nenajde dědic v první dědické třídě, přechází dědické právo na osoby v druhé dědické třídě. Když ani tam není dědic, dědí dědici třetí dědické třídy atd. Pokud je ve stejné dědické třídě více dědiců, dědictví se mezi ně dělí zpravidla rovným dílem.

- **První dědická třída: Přednost mezi dědici mají přímí potomci a manžel, případně registrovaný partner zemřelého. Pokud některé z dětí zemřelo a má potomky, pak v první dědické třídě dědí potomci tohoto dítěte, tj. vnuci zemřelého. Pokud zemřelý neměl manžela nebo registrovaného partnera, dědí vše potomci zemřelého.**
- **Druhá dědická třída: Pokud zemřelý neměl přímé potomky, dědí manžel, případně registrovaný partner zemřelého, jeho rodiče a případně také osoba, která žila se zemřelým minimálně jeden rok před smrtí ve společné domácnosti a starala se z tohoto důvodu o domácnost nebo byla na zemřelého odkázaná výživou (např. dítě partnera zemřelého). Manžel vždy dědí minimálně polovinu pozůstalosti.**
- **Třetí dědická třída: Nemá-li zemřelý žádnou z výše uvedených osob, pak dědí sourozenci a případně také osoba, která žila se zemřelým minimálně jeden rok před smrtí ve společné domácnosti a starala se z tohoto důvodu o domácnost nebo byla na zemřelého odkázaná výživou. Pokud některý ze sourozenců nedědí (například proto, že odmítl**

dědictví, je nezpůsobilý dědit, sám zemřel nebo je neznámého pobytu), dědí jeho podíl jeho děti.

- ***Čtvrtá dědická třída: Nedědí-li po zemřelém žádná z osob uvedených v první, druhé nebo třetí dědické třídě, dědí stejným dílem jeho prarodiče.***
- ***Pátá dědická třída: Pokud nedědí po zemřelém nikdo z předchozích dědických tříd, dědictví připadá jeho prarodičům, tj. prarodičům jeho rodičů.***
- ***Šestá dědická třída: Nepřipadne-li dědictví žádnému z dědiců z předchozích dědických tříd, dědí po zemřelém rovným dílem děti dětí jeho sourozenců (tj. jeho praneteře a prasynovci) a děti jeho prarodičů (tj. jeho tety a strýcové).***

Nepominutelný dědic

Takzvaně nepominutelnými dědici jsou děti zemřelého; v případě, kdy nedědí, pak jejich děti, tj. vnuci zemřelého.

Pokud dítě nebylo platně vyděděno, má vždy právo na povinný díl z dědictví, a to i v případě, kdy zemřelý sepsal dědickou smlouvu nebo závěť, v nichž dítě není vůbec zmíněno. Nezletilému potomkovi patří vždy $\frac{3}{4}$ zákonného dědického podílu, zletilému dítěti $\frac{1}{4}$ zákonného dědického podílu. Zákonný dědický podíl je to, co by dítě (případně vnouče) dědilo podle zákonné posloupnosti (tj. dle dědických tříd popsanych výše).

Platně vydědit potomka je možné jen ze zákonem stanovených důvodů, konkrétně:

- ***za neposkytnutí potřebné pomoci zůstaviteli (zemřelému) v nouzi;***
- ***neprojevování opravdového zájmu o zůstavitele, jaký by projevovat měl;***
- ***odsouzení pro trestný čin spáchaný za okolností svědčících o potomkově zvrhlé povaze;***
- ***vedení trvale nezřízeného života. Vedením trvale nezřízeného života se rozumí jednání potomka, které vybočuje z rámce obecné představy o chování v souladu s dobrými mravy. Tímto „vybočením“ rozumí soudy například chorobnou závislost na požívání alkoholu nebo užívání psychotropních látek nebo na hazardních hrách, neplacení výživného, opatřování si prostředků k životu způsobem, který není v souladu se zákonem, soustavné vyhýbání se pracovním příležitostem nebo zadlužování se bez reálné možnosti s ohledem na způsob života takové dluhy splácet.***

Nevlastní děti po zemřelém ze zákona nic nedědí, mohou však dědit na základě příslušnosti k druhé nebo třetí dědické třídě jako osoby, které se zemřelým žily v jedné domácnosti.

Společné jmění manželů

Do společného jmění manželů (SJM) spadá veškerý majetek, který získá jeden nebo oba manželé po dobu trvání manželství, s výjimkou majetku získaného v rámci dědictví, darem nebo jako náhrada nemajetkové újmy nebo za poškození, zničení nebo ztrátu majetku ve výhradním vlastnictví a s výjimkou věcí, které slouží výhradně pro osobní potřebu jednoho z manželů. Společné jmění manželů se stejně tak vztahuje na dluhy vzniklé po dobu trvání manželství.

V případě smrti jednoho z manželů dochází k zániku společného jmění manželů, které je třeba v dědickém řízení vypořádat a rozdělit napůl. Do SJM přitom spadá například i hotovost, která je na účtech obou manželů.

Při vypořádání SJM připadá jedna polovina jeho hodnoty přímo přeživšímu z manželů a druhá polovina přiroste k hodnotě pozůstalosti zemřelého manžela/manželky. Tato pozůstalost se pak dědí dle výše popsanych pořízeních pro případ smrti nebo ze zákona dle dědických tříd.

Dědické podíly a správa dědictví před ukončením dědického řízení

Dědici se mohou v rámci dědického řízení sami dohodnout, jaká bude výše jejich dědických podílů. Přidělený notář takovou dohodu schválí, když neodporuje zájmu osoby pod zvláštní ochranou (tj. některého z dědiců, kdo není plně svéprávný, je neznámý nebo nepřítomný, právnická osoba veřejně prospěšná nebo zřízená ve veřejném zájmu). Pokud je dědictví vyřizováno na základě takzvaného pořízení pro případ smrti (tj. dědické smlouvy nebo závěti), mohou se dědici dohodnout na jiné výši dědických podílů, než jakou jim zemřelý vyměřil, jen pokud to zemřelý výslovně připustil.

Pokud má některý z dědiců dispoziční právo k účtu zemřelého, toto právo může, ale nemusí s úmrtím majitele účtu zaniknout — záleží na tom, jak je dispoziční právo u konkrétního účtu v bance nastaveno. Finanční prostředky na účtu zemřelého jsou nicméně nadále předmětem dědického řízení a nakládání s nimi by nemělo přesáhnout rozsah běžného hospodaření.

Notář může ustanovit tzv. správce pozůstalosti, tj. jednoho z dědiců, který bude po dobu dědického řízení obstarávat majetek zemřelého. Se souhlasem notáře může být správcem pozůstalosti zřízeno i dispoziční právo k bankovnímu účtu zemřelého.

Takzvaný úkon přesahující rozsah prosté správy, tedy úkon přesahující rozsah běžného hospodaření s majetkem, může správce pozůstalosti provést ještě před nabytím dědictví. Předpokladem k takovému úkonu je nicméně souhlas ostatních dědiců. Pokud se dědici nedohodnou nebo když je dědicem osoba pod zvláštní ochranou, je k úkonu přesahujícímu rozsah běžného hospodaření potřeba souhlas notáře pověřeného vedením dědického řízení.

Co dělat v případě, kdy dědici neznají obsah dědictví

Někdy může dojít k situaci, kdy dědici nemají přehled o záležitostech zemřelého, a nemají tak ani představu o tom, co je předmětem dědictví. V takovém případě mohou dědici požádat přiděleného notáře o prověření jmění zemřelého. Notář však i v tomto případě jedná na základě alespoň základních informací od pozůstalých, například která banka připadá pro prověření vlastnictví účtu v úvahu. Pokud je to možné, lze dědicům v tomto případě doporučit pokusit se projít osobní věci a korespondenci po zemřelém – banky či pojišťovny často posílají klientům různá obchodní sdělení či reklamní materiály, které mohou být v tomto případě cenným vodítkem pro zjišťování majetku zemřelého. Pokud mají pozůstalí podezření, že po sobě zemřelý zanechal dluhy, v rejstříku exekucí spravovaném Exekutorskou komorou lze ověřit stav případné exekuce; výpis z rejstříku exekucí je zpoplatněnou službou.

Odmítnutí dědictví a řešení dluhů zemřelého

Přidělený notář má povinnost informovat dědice o jejich dědickém právu a upozornit, že mají možnost dědictví odmítnout. Dědic může dědictví odmítnout v časové lhůtě jednoho měsíce od data, kdy byl takto o dědictví vyrozuměn. Pokud má dědic jediné bydliště v zahraničí, činí lhůta, kdy může dědictví odmítnout, tři měsíce. Dědic se také může dědictví vzdát ve prospěch jiného dědice, ten s tím nicméně musí souhlasit.

Na dědice přechází veškeré jmění zemřelého. Kromě získaného majetku mají tedy odpovědnost i za dluhy, a to i v případě, že jsou větší než získané dědictví. Dědic ale může – před tím, než dědictví přijme – uplatnit takzvanou výhradu soupisu pozůstalosti, a to ústním nebo písemným prohlášením vůči soudu, resp. přidělenému notáři. Na základě výhrady soupisu pozůstalosti je zjištěno pozůstalostní jmění a je určena čistá hodnota majetku v době smrti zemřelého. Dědic pak bude povinen případné dluhy zemřelého splatit jen do výše získaného dědictví.

Zdroj: umirani.cz